

Az alacsony Hargita megyei bérek margójára

Az utóbbi időben az országos sajtóban több olyan írás jelent meg, amelyek tárgya a romániai megyék életszínvonala vagy a lakossági jövedelem volt. Hargita Megye Tanácsának Elemző Csoportja fontosnak tartja a kritikus szemléletet és azt, hogy az olyan összetett kérdéseket, mint a jövedelem és jólét, a maguk komplexitásában kezeljük. Sajnos nem ritka, hogy egyetlen mutató értéke (vagy jobb esetben dinamikája) alapján vonnak le egyesek messzemenő következtetéseket.

Az összefüggések feltárásáról és a megfelelő kérdések feltevéséről szólnak az alábbi gondolatok, amelyeket a megyei bérek margójára gyűjtöttünk össze.

A lakosság jólétét a jövedelmek befolyásolják, nem a bérek. A bér egy jövedelemforrás, de számos más, nem bér (sőt akár nem pénz) jellegű bevétele lehet egy egyénnek, háztartásnak vagy közösségnek. Ilyen például a mezőgazdasági művelésből származó bevétel, aminek egy háztartáson belül költségcsökkentő, illetve megtakarításösztönző hatása lehet.

Az alábbiakban bemutatjuk a kérdéskört árnyaló néhány összefüggést.

1. Hargita megyében a mezőgazdaságból jövedelmet szerző lakosság aránya igen jelentős, az országos átlag fölött van. Az agrártermelés a lakossági jövedelem pénzbeli és természetbeli dimenziójában egyaránt megmutatkozik. A háztartások saját fogyasztásra és eladásra is termelnek termékeket. Az agrártevékenységgel kapcsolatos támogatások ugyanakkor olyan pénzforrást jelentenek, amelyeket a statisztikai hivatal nem rögzít, de jelentős bevételi forrásként jelennek meg a Hargita megyei háztartások büdzséjében. 2011-ben ezek a támogatások például nem kevesebb mint 61,4 millió eurót jelentettek a megyének (területalapú támogatás és más támogatások), ami egy főre vetítve is közel 200 euró. A Mezőgazdasági Intervenciós és Kifizetési Ügynökség (APIA) adatai szerint 2012-ben ismét közel 30 ezer gazda igényelt területalapú támogatást.

2. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy számottevő a vállalkozói hajlandóság a megyében. 23 aktív vállalkozás jut például 1000 főre, ezzel a megye a 10-ik helyet foglalja el az ország megyéinek rangsorában. Az Országos Cégbíróság (ONRC) adatai alapján 1990 és 2013 között 100 lakosra számolva 10 vállalkozást jegyeztek be a megyében, ezzel a megye rögtön Brassó után a 10-ik helyen szerepel a romániai megyék sorában. Sejtethető, hogy a vállalkozók a jövedelmeik jelentős részét nem fizetés formájában veszik fel, hanem más, kedvezőbb adókötelezettség alá eső

formában.

3. A megye gazdasága a helyi kis- és közepes vállalkozásokra épül. Ezek a cégek nem tudják biztosítani a multikkal versenyző bérszínvonalat, de ez a modell hosszabb távon mégis kifizetődőbb a gazdaság számára, mert a jövedelem helyben marad, és nem szivattyúzzák ki idegen érdekeltségű vállalkozások. Ez a lassú, de biztos gyarapodás és növekedés modellje.

4. Mivel magyarázható az, hogy Hargita megye országosan első a banki betétek és hitelek arányát tekintve? Ebből a kevéske fizetésből hogy tudnak az itt élők spórolni? Miért itt az egyik legkevésbé eladósodott a lakosság? A pénzügyi betét/hitel arány a megyében 130%, ez Szében megyében is csupán 110%, Bukarestben 107%, míg a 42 megyéből 35 megye deficites, azaz a lakosság által felvett hitelek meghaladják a betéteket.

5. Mivel magyarázható az, hogy az elmúlt két évben több mint 4,6%-kal növekedtek a megyei jövedelemadókból Hargita Megye Tanácsának visszaosztott összegek, úgy, hogy közben csökkentett a visszaosztási hányad (12%-ról 11,25%-ra, illetve 21%-ról 18,50%-ra)?

6. Nem szabad egyetlen mutatót kiragadni (jelen esetben az átlagbért) és az alapján messzemenő következtetéseket levonni a lakosság jólétére, jövedelemszintjére vonatkozóan, mert az megtévesztő lehet. Például ami a munkaerő termelékenységét illeti, nevezetesen azt, hogy egy foglalkoztatott mekkora értékben állít elő javakat és szolgáltatásokat, Hargita megye a 29-ik az ország megyéinek rangsorában. Ez alapján az lenne elvárható, hogy a bérek tekintetében is a 29-ik helyen álljon. Ebből azt a következtetést vonhatnánk le, hogy nincs arányban a lakossági értéktermelés és a bérek színvonala, a cégek vezetői kevesebb fizetést adnak az alkalmazottaknak, mint amennyit a termelékenység indokolna. Ennél azonban árnyaltabb a kép. Egyrészt a fent említett tényezők, másrészt a helyi gazdaságszerkezet is nagyban befolyásolja ezeket a folyamatokat.

7. Az átlagbér önmagában azért sem jó mutató, mert csak azt veszi számításba, aki bérben részesül, és nem számol az eltartottakkal. Pedig egy családon vagy háztartáson belül a bérből élők mellett található nyugdíjasokat, segélyből élőket vagy éppen munkanélkülieket. A szakminisztérium adatai alapján Hargita megyében 1,07 foglalkoztatott jut egy segélyből élőre, ez alapján a megye a 17-ik helyen található a megyék rangsorában, és szintén 17-ik az egy alkalmazottra jutó nyugdíjasok számát tekintve.

8. Hargita megyében, vidéki jellegéből adódóan, számos tekintetben olcsóbb a megélhetés, mint egy drága nagyvárosi környezetben. Míg például a gigakalória ára Hargita megyében magasabb, mint máshol, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium adatai alapján 2013 márciusában az élelmiszertermékek a Hargita és Gorj megyei piacokon voltak országszerte a legolcsóbbak.

Csíkszereda, 2013. április 11.

